

Örebros läkare beredda på juridisk strid för rätten till övertidsersättning

Många läkare kan jobba hur mycket som helst utan att få någon övertidsersättning, vilket har irriterat kåren i årtal. Ett internt dokument för HR-personal i Region Örebro län har till sist fått bägaren att rinna över, och nu överväger lokalföreningen en rättslig tvist.

Anna-Cajsa Torkelsson

anna-cajsa.torkelsson@lakartidningen.se

PUBLICERAD:

Läkartidningen 16-17/2023

Lakartidningen.se 2023-04-19

Under många år har rätten till övertidsersättning varit ett stående inslag på Läkarförbundets fullmäktigemöten. I motion efter motion har lokalföreningar ondgjort sig över hur läkare jobbar över gratis. Fackombud har slitit sitt hår över hur arbetsgivare, utan några diskussioner, lägger fram anställningskontrakt med en förikryssad ruta om bortskrivna rätt till övertidsersättning. På vissa håll sker bortkryssandet systematiskt, menar föreningarna, och [i artikeln här](#) kan du läsa mer om Läkartidningens kartläggning av omfattningen.

»I praktiken är det nog ungefär lika illa i stora delar av landet, men vi skiljer ut oss genom att man faktiskt har skrivit ner att

överläkare och specialister kategoriskt inte ska ha rätt till ersättning för övertid«, säger Lars Edling, ordförande för Örebro läns läkarförening. Foto: Pavel Koubek
Nu är tålamodet slut, menar Lars Edling, ordförande i Örebro läns läkarförening. Inte en enda överläkare, distriktsläkare eller specialistläkare i regionen har rätt till betalt för övertid, och även om samma tendenser finns på fler håll är Örebros fall speciellt, då det har satts på pränt i interna riktlinjer för HR-personal och chefer.

– Rätten skrivs dessutom bort utan att vare sig förhandling eller annan kompensation nämns. Det är förfärande och inte alls avtalsenligt, som jag ser det. Det här ska ju vara en fråga som man för dialog om, säger Lars Edling.

Han vänder sig emot regionens agerande på flera punkter. Enligt läkarnas kollektivavtal »Allmänna bestämmelser« (AB) finns det visserligen möjlighet till avvikelser från rätten till övertidskompensation, men detta gäller främst chefer och arbetstagare »med hög grad av självständighet vad gäller arbetsuppgifter och arbetstid«.

– Den där friheten finns inte för de flesta av oss läkare. Vi är styrda av vårdens behov, avdelningsronder och mottagningspatienter som har kallats till besök.

Inte heller ges någon kompensation när övertidsersättningen tas bort, säger han.

– I industrin är det inte helt ovanligt att man får en extra semestervecka i så fall, men det är inget som vi inom regionsektorn någonsin har hört talas om.

Frustrationen över att inte lyckas nå fram till arbetsgivaren gör att läkarföreningen överväger en helt ny väg framåt.

– Vi vill helst diskutera och komma fram till lösningar tillsammans, men vi kan inte utesluta att vi hamnar i ett läge där vi vill tvista om detta, säger Lars Edling.

Liknande tankegångar finns på fler håll i landet, men exakt hur man skulle gå till väga i en sådan rättslig tvist är fortfarande oklart.

– Det här är helt nytt för oss, och vi har inte gått igenom alla möjligheter ännu. Men det skulle kunna betraktas som ett kollektivavtalsbrott mot varje enskild medlem som börjar en tjänst som specialist- eller överläkare. Alternativt kan man titta mer generellt på arbetsgivarens rutiner i den här frågan, vilket skulle kunna innebära en annan inriktning, säger Lars Edling.

När Läkartidningen kontaktar Region Örebro läns förhandlingschef Pia Linde har hon ingen förklaring till varför regionen anser att överläkare, distriktsläkare och specialistläkare inte ska få betalt för sin övertid.

– Jag har svårt att redogöra för det. Det har varit på det här viset jättelänge, men jag kan inte svara på vad som ligger till grund för ställningstagandet.

Inte heller kan hon säga huruvida det förs diskussioner med nyanställda specialistläkare om att de inte längre kommer ha rätt till övertidsersättning.

– Det törs jag inte svara på. Men min förhoppning är att man pratar om att övertidsersättning inte ingår.

Hur ser du på risken att läkare väljer en annan region med bättre arbetsvillkor, utifrån möjligheten till övertidsersättning?

– Jag har ingen uppfattning om det, säger Pia Linde.

Jessica Berlin, förbundsjurist på LO-TCO Rättsskydd.

Foto: Privat

Jessica Berlin, förbundsjurist på LO-TCO Rättsskydd, suckar när frågan om bortskrivna övertidsersättning kommer upp – ämnet är välbekant. Arbetstagare som är schemalagda på minutnivå ska få betalt för sin övertid, därom råder konsensus på arbetsmarknaden, säger hon.

– En vanlig tjänsteman kan glida in på kontoret vid tio och sedan gå vid två utan att någon höjer på ögonbrynen, för man kan jobba in den tiden senare på kvällen eller helgen om det passar bättre. Men det funkar inte så för de flesta läkare. Om jag fick bestämma skulle inte några läkare alls ha bortskrivna rätt till övertidsersättning, utom möjligtvis sådana som jobbar på läkemedelsbolag eller dylikt och inte på samma sätt utövar läkaryrket.

Hon menar att det ofta innebär en stor ekonomisk förlust för arbetstagaren att avtala bort sin övertidsersättning mot exempelvis en veckas extra semester. Det

faktum att många läkare inte ges någon kompensation alls får Jessica Berlin att reagera.

– Då har läkarkåren ett jätteproblem – det är mitt raka svar. Då måste man ta krafttag.

Region Örebro läns riktlinjer om att inga överläkare eller specialister har rätt till övertidsersättning behöver dock inte bryta mot avtalen, menar Jessica Berlin.

– Men i så fall ska det vara väl förankrat, och båda parter ska veta varför det ter sig naturligt att just dessa grupper inte ska ha övertidsersättning. Det är ju också något som båda parter måste godkänna – det är inget ensidigt initiativ.

Jessica Berlin tror ändå att läkarföreningen i Örebro kan ha tillräckligt på fötterna för att ta ärendet vidare rättsligt om frågan inte går att lösa på annat sätt.

– Det låter så. En arbetsgivare ska förklara vad det är man faktiskt avtalar bort. Läkarna måste förstå att hur mycket de än jobbar är det här den månadslön de får. Men om det här brister är det upp till den anställda eller Läkarförbundet att styrka att arbetsgivaren inte har förklarat läget.

Läs också:

Kartläggning: Så många läkare får inte en krona för arbetad övertid

Rätten till betalt för övertid het fråga återigen: »Läkare arbetar gratis«

Fler läkare med hundratals timmar övertid: »Väldigt oroväckande«

Läkarnas övertid ger miljonbelopp i skadestånd till lokalföreningarna